ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΜΑΣ ΠΑΘΗ

Ο ΤΡΑΓΙΚΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ ΕΝΟΣ ΑΓΩΝΙΣΤΟΥ

Πῶς ἔζησε καὶ πῶς πέθανε ὁ 'Ανδρέας Λόντος. 'Ο νέος ποὺ θαυμάστηκε ἀπὸ τὸ Βύρωνα. Ἔγκλημα ἢ αὐτοκτονία ; Δυὸ χαρακτηριστικὰ γράμματα. Ἦταν συνωμότης ; Τὰ πολιτικὰ πάθη γύρω ἀπὸ ἕνα νεκρό. Ἡ ἐκδίκησις τοῦ Κωλέτη. Χωρὶς παπᾶ ! Παρὰ λίγο αἱματοχυσία. Ὁ δραματικὸς ἐνταφιασμὸς τοῦ στρατηγοῦ, κτλ.

Θ Α σᾶς διηγηθοῦμε τὸ θάνατο τοῦ ἀγωνιστοῦ 'Αντρέα Λόντου. Δὲν σκοτώθηκε σὲ καμμιὰ ἀπὸ τὶς περιπέτειες τῆς Ἐπαναστάσεως. Δὲν ἔχασε τὴ ζωή του σὲ καμμιὰ ἀπὸ τὶς φοβερὲς μάχες. Πέθανε στὰ χρόνια τῆς εἰρήνης, ὅταν ἡ 'Ελλὰς ἦταν βασίλειο, καὶ πέθανε μὲ τραγικώτατο τρόπο.

'Ιδοὺ ὅμως προηγουμένως λίγες γραμμὲς γιὰ τὴ ζωή του: 'Ο Α. Λόντος ἦταν γυιὸς τοῦ Σωτηράκη Λόντου, ποὺ ἀπεκεφαλίσθη ἀπὸ τοὺς Τούρκους στὶς 13 Δεκεμβρίου 1812... Ὅταν ὁ 'Αντρέας Λόντος ἦταν 20 ἐτῶν, δηλαδὴ στὰ 1808, πέρασε ἀπὸ τὴν Πελοπόννησο ὁ λόρδος Βύρων—στὸ πρῶτο ταξεῖδι του στὴν 'Ελλάδα—καὶ ἐφιλοξενήθη στὸ ἀρχοντικὸ σπίτι τους. Διηγεῖται λοιπὸν ὁ Ποιητὴς τὴν ἐντύπωσι ποὺ τοῦ ἔκανε ὁ ζωηρὸς καὶ ἐνθουσιώδης νέος, προπάντων ὅταν τὸν ἄκουσε νὰ τραγουδῆ φανερὰ καὶ μεγαλόφωνα τὸ θούριο τοῦ Ρήγα :

'Ὡς πότε παλληκάρια
Θὰ ζοῦμε στὴ σκλαβιά ;...

Στὶς πολιορκίες τῶν Πατρῶν καὶ τοῦ Μεσολογγίου, στὴν εἰσβολὴ τοῦ Δράμαλη κλπ. ὁ 'Αντρέας ἐπολέμησε μὲ παλληκαριὰ καὶ φρονιμάδα.

'Αλλ' ὅταν ἡ 'Ελλὰς ἀπελευθερώθη, ὁ ἄλλοτε ἄρχοντας Λόντος ἔμεινε φτωχὸς σὰν τὸν 'Ιώβ. Τὰ εἶχε ὅλα θυσιάσει γιὰ τὴν 'Ιδέα. Ἡ ἀφιλοκέρδειά του ἔμεινε παροιμιώδης, καθὼς καὶ ἡ μεγαλοδωρία του. Διηγοῦνται ὅτι ὁ 'Ανδροῦτσος τὸν ἐσυμβούλευψε κάποτε σχετικῶς :

—'Αντρέα, τοῦ εἶπε, μὴ σκορπᾶς τὰ λεφτά σου ἔτσι, κράτα καὶ πισινή, γιατί θὰ δυστυχήσῃ ἡ φαμελιά σου !

'Εκεῖνος ὅμως ἀπάντησε :

—Δὲ μὲ μέλλει ! Ἂς εἶνε καλὰ ἡ 'Ελλάδα ! Αὐτὴ εἶνε τὰ πλούτη μου καὶ τ' ἀμπελοχώραφά μου.

Στοὺς ἐμφυλίους πολέμους τοῦ 1824, ὁ 'Αντρέας Λόντος κατεδιώχθη ἀπὸ τὸ κόμμα τοῦ Γ. Κοιντουριώτη. Ἔπειτα, ἔλαβε μέρος στὶς Ἐθνοσυνελεύσεις, ἀλλὰ δὲν δεχότανε νὰ πάρῃ οὔτε τὸ ἐπίδομά του. Στὰ χρόνια τοῦ Ὄθωνος ἀνεμίχθη στὴν πολιτικὴ καὶ διετέλεσε ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν καὶ τῶν 'Εσωτερικῶν.

Καὶ ἐρχόμαστε τώρα στὰ προηγούμενα τοῦ θανάτου του :

Ἦταν κατὰ τὸ Σεπτέμβριο τοῦ 1846. Κυκλοφόρησε τότε μιὰ φήμη ὅτι ἡ ἀντιπολίτευσις εἶχε ὑψάνει συνωμοσία ἐναντίον τοῦ Ὄθωνος, καὶ ὅτι τάχα ὁ κλῆρος εἶχε πέσει στὸν 'Αντρέα Λόντο νὰ σκοτώση τὸ Βασιλέα. 'Αντὶ ὅμως νὰ γίνῃ αὐτό, τὸ πρωΐ τῆς 24ης Σεπτεμβρίου ὁ Λόντος βρέθηκε στὴν κάμαρά του νεκρός, μὲ τὰ μυαλὰ σκορπισμένα γύρω του, μέσα σὲ λίμνη αἵματος. Πλάγι του ἡ κουμπούρα του βρέθηκε ἀδειανή. Δὲν ὑπῆρχε λοιπὸν ἀμφιβολία ὅτι ὁ 'Αντρέας Λόντος εἶχε βαρεθεῖ τὴ δυστυχισμένη ζωή του καὶ αὐτοκτόνησε. Ὅμως οἱ συμπολιτευόμενοι ἐπέμεναν ὅτι ὁ Λόντος ἐπρωτίμησε ν' αὐτοκτονήση γιὰ νὰ μὴν ἐκτελέση τὴ δολοφονία τοῦ Ὄθωνος. Ἕνας τέτοιος ὑπαινιγμὸς ὑπάρχει καὶ στὴν ἐφημερίδα «'Ο Φίλος τοῦ Λαοῦ». Μεταφέρουμε ἐδῶ τὴ σχετικὴ εἴδησι, ὡς περίεργο δοκουμέντο. ('Ο «Φίλος τοῦ Λαοῦ» ἦταν ὄργανο τοῦ πρωθυπουργοῦ Κωλέτη).

«Μὲ λύπην τῆς ψυχῆς μας ἀναγγέλλομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν, ὅτι περὶ τὴν ἕκτην καὶ ἡμίσειαν π.μ. τῆς 24 τοῦ μηνός, ὁ ὑποστράτηγος 'Ανδρέας Λόντος αὐτοχειριάσθη ἐντὸς τῆς οἰκίας του διὰ πυροβόλου (πιστόλας) τὸ ὁποῖον ὁ ἴδιος ἐγέμισε πρὸ ὀλίγων στιγμῶν μὲ τρεῖς σφαῖρας ! 'Εκ τοῦ προσώπου καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ μακαρίτου δὲν ἔμενεν εἰς τὴν θέσιν της, εἰμὴ ἡ κάτω σιαγών. Ὅλα τὰ λοιπὰ ὄργανα, ὀφθαλμοί, ρίς, ὦτα, κρανίον καὶ ἐγκέφαλος διεσκορτίσθησαν ὡς τεμάχια εἰς τοὺς τοίχους τῆς στέγης τοῦ θαλάμου ὡς νὰ προσεβλήθησαν ὑπὸ βόμβας. 'Εκτὸς τῆς φρίκης τοῦ τραγικοῦ τούτου συμβάντος, τὸ κοινὸν ἀπασχολεῖ ἀνησύχως τὴν περιέργειάν του εἰς τὸ ν' ἀνακαλύψῃ τὰ αἴτια τὰ ὁποῖα παρεκίνησαν τὸν στρατηγὸν Λόντον ν' αὐτοχειριασθῇ μὲ τοιοῦτον τρομερὸν καὶ μυστηριώδη τρόπον. Καὶ βεβαίως μία τοιαύτη τρομερὰ ἀπόφασις, δὲν εἶνε γέννημα ἀσημάντων περιστατικῶν, ὅταν ὁ αὐτοχειριαζόμενος ἔχει ὑγιεῖς τὰς φρένας καὶ κατέχει σημαντικὴν θέσιν εἰς τὴν κοινωνίαν, ὡς ὁ μακαρίτης ὑποστράτηγος Λόντος. Τοῦ σμβάντος τούτου τὰ περιεργότερα περιστατικὰ θέλομεν ἐκθέσει διὰ τοῦ προσεχοῦς φύλλου μας».

* * *

Ὅτι ὁ δυστυχὴς στρατηγὸς εἶχε ἀποφασίσει τὴν αὐτοκτονία, φαίνεται καὶ ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα δύο γράμματα : Τοῦ ἔγραφε ὁ ἀδελφός του :

«Τῇ 23 Σεπτεμβρίου 1846, Οἴκοθεν :

»'Αδελφέ !

»Αὔριον, μὲ τοὺς τῆς φαμιλίας μου, πρὸς διασκέδασιν, πηγαίνω εἰς Πεντέλην. Εἶνε μετ' ἐμοῦ ὁ Προβελέγγιος, ὁ Χρυσόγελος καὶ ὁ Κωστάκης. 'Ενόμισα χρέος μου νὰ σᾶς εἰδοποιήσω τοῦτο, καὶ νὰ Σᾶς παρακαλέσω νὰ μὲ τιμήσεετε μὲ τὴν παρουσίαν Σας. Τὸ πρόγευμα εἶνε εἰς τὸν τόπον, εἰς τὰς 9 π.μ. Τὸ γεῦμα εἰς τὰς 4 μ.μ. Περιμένω ἀπάντησίν Σας.

'Ο ἀδελφός Σας
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΛΟΝΤΟΣ».

'Αλλ' ὁ 'Αντρέας ἑτοιμαζότανε νὰ πεθάνη καὶ στὸ ἀδελφικὸ γράμμα, τὸ γεμᾶτο σεβασμό, ἀπαντοῦσε ἔτσι :

«'Αδελφέ μου !

»Λυποῦμαι μὴ δυνάμενος ἀπὸ μίαν ὑποθεσίν μου νὰ λάβω μέρος εἰς τὴν εὐθυμίαν Σας. Τοῦτο ἔχετε περισσότερον δι' ἀληθινόν. Ξημερώνοντας, ἂν εὐκολυνθῶ, ἠμπορεῖ νὰ ἔλθω, χωρὶς νὰ δύναμαι νὰ Σᾶς εἰπῶ τὴν ὥραν· πάντοτε ὅμως πρὸ τῶν τεσσάρων.

'Ο ἀδελφός σου
ΑΝΔΡ. ΛΟΝΤΟΣ»

'Ο «Φίλος τοῦ Λαοῦ»—σὲ μακρὸ ἄρθρο του—παρέχει τὶς ἀκόλουθες λεπτομέρειες, μὲ τὴν ἰδιότυπη δημοσιογραφικὴ γλῶσσα τῆς ἐποχῆς :

«Καθ' ἃς ἠρώσθημεν θετικὰς πληροφορίας, προερχομένας ἐκ τῶν οἰκείων τοῦ στρατηγοῦ Λόντου, τρεῖς ἡμέρας πρὶν ἢ οὗτος ἀποφασίσει νὰ καταστραφῇ, παρόντων δύο βουλευτῶν, ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν στρατιωτικὸν ὑπηρέτην του τὸ πυροβόλον του διὰ τοῦ ὁποίου ἐφονεύθη, ἐπὶ λόγῳ δῆθεν ὅτι θέλει νὰ δοκιμάσῃ τὴν ποιότητα τῆς πυρίτιδος, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀγοράσει. 'Ο ὑπηρέτης ἔφερε τὴν πιστόλαν εἰς τὸν κύριόν του, ὅστις τὸν διέταξε νὰ τὴν ἐναποθέσῃ ἐπὶ τοῦ κομοῦ τοῦ θαλάμου του. Τίς ὁ λόγος νὰ ζητήσῃ τὸ πυροβόλον, δι' οὗ ἐφονεύθη, ἔμπροσθεν δύο βουλευτῶν καὶ ν' ἀφήσῃ αὐτὸ τρεῖς ἡμέρας ἐκτεθειμένον ἐκεῖ ; 'Ο στρατηγὸς Λόντος ἦτο εὐγενοῦς χαρακτῆρος, ἡ φιλοτιμία του ἔφθανε μέχρι κενοδοξίας, τὰ ἤθη του εἶχαν ἕνα τι ἱπποτικόν· ὅθεν ἀποφασίσας ν' αὐτοχειριασθῇ, ἐζήτησεν ἐπίτηδες τὸ ὄργανον τῆς καταστροφῆς του ἔμπροσθεν μαρτύρων, ἵνα μὴ ἐνοχοποιήσῃ τοὺς ὑπηρέτας του.

»'Αλλο περιστατικὸν ἐπίσης ἀξιοπαρατήρητον. 'Ο στρατηγὸς Λόντος, κατὰ τὰς καταθέσεις τῶν ὑπηρετῶν του, φαίνεται ὅτι, εὑρισκομένης τῆς ψυχῆς του εἰς πάλην διὰ τὴν τρομερὰν ἀπόφασιν, τὴν ὁποίαν ἐπρομελέτα, διόλου ἢ ὀλίγον ἐκοιμήθη κατὰ τὴν νύκτα τῆς 23ης Σεπτεμβρίου... Περὶ δὲ τὴν 6 ὥραν π.μ. τῆς ἐπιούσης, ὁ στρατηγὸς ἔστειλε τὸν ὑπηρέτην του εἰς τὸν κουρέα του διὰ νὰ ἔλθῃ νὰ τοῦ κόψῃ τὰ γένεια. 'Ἦλθαν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ κουρεὺς μετὰ τοῦ ὑπηρέτου, ἀλλ' εὑρόντες, παρὰ τὸ σύνηθες, τὰς δύο θύρας τοῦ θαλάμου τοῦ στρατηγοῦ κεκλεισμένας ἔσωθεν, ὁ μὲν κουρεὺς ἐπερίμενεν ἔξωθεν ἐπὶ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας, ὁ δὲ ὑπηρέτης ἐνησχολεῖτο εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς οἰκίας· ἐντωμεταξὺ τούτῳ, φαίνεται ὅτι αὐτοχειριάσθη ὁ στρατηγὸς Λόντος... Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων στιγμῶν, βλέποντες, ὁ κουρεὺς καὶ ὁ ὑπηρέτης, ὅτι ὁ στρατηγὸς ἐξακολουθεῖ νὰ μένῃ ἐγκεκλεισμένος ἐν τῷ θαλάμῳ του, διευθύνθησαν πάλιν πρὸς τὰς θύρας, καὶ κρούσαντες αὐτὰς οὐδεμίαν ἔλαβον ἀπάντησιν. 'Υποπτευθέντες τότε, μήπως κακόν τι συνέβη εἰς τὸν στρατηγόν, παρεβίασαν τὴν μίαν θύ-